

najugodnije, ali je sreća bila, što nije dugo trajalo, jer je već u 3 sata započeo jutarnji ribolov: spuštanje vrša, polaganje palingara, lov kanjaca i arbula-rumenca, lov sa žala na lubine i ovrate, panulanje na zubace i t. d. Ovaj se je put ponijela i petroplin svjetiljka (feral) poput Hektorovičevih ribara, koji su uzeli

».....osti i luča zametaj,
s kim će ribe bosti večer vozeć uz kraj«.

Kao obično i ovaj je put najuporniji i najstrpljiviji bio vođa ribolova g. Tone Kezele, koji je sjedeći na žalu (grotama) vrebao na lubine, ovrate, ciple i dr.

»Piscibus insidians in litore (rupe) sedens«.
Nisu zaostajali ni pretsjednik i ostali članovi društva i svatko je nastojao opravdati društveno geslo: umjećem k uspjehu! Gosti neribari nakon kratkog »spavanja« zabavljali su se »kibicirajući« čas ovoj, čas onoj skupini, uživajući ugodnosti, koju pruža sportsko ribarenje, u kupanju i sunčanju.

Milota je bilo gledati omladince s ocem, iskusnim ribarom, kako su s nasladom obavljali sve ribarske poslove, lovili, veslali, skakali »kud otac okom oni skokom«, pravi morski sokoli, vidi se da je u njima Frankopanske i »uskočke« čudi, te da će postati valjani sport. ribari. Ispit su položili odlično; evala im! Vivant sequentes! U podne bio je zakazan objed u Glavotoku (Glava otoka — Capodisola — Kaižola), kraj fratar. samostana, u kojem provode miran život četiri fratra, vrlo mili starčići, imaju ukupno nešto manje od 300 godina, stare hrvatske korenike, gorljivi krčki glagoljaši, svi sa lijepim hrvatskim narodnim imenima: otac gvardijan Sreć-

ko, otac Vicko, otac Stanko i laik Milutin. Po njihovom pripovijedanju ovaj je samostan sagrađen g. 1495. kao nadarbina Krčkog kneza Ivana Frankopana, u XVIII. je vijeku obnovljen, a g. 1879 preuređeno je pročelje samostana, kako to na vratima samostana isklesano stoji: »Pročeljeno 1879«.

Oko podne svi su se motori sakupili na žalu pred samostanom. Priključili su se još tri motora sa sportskim ribarima. Iz Bakra g. Antić, gradonačelnik, sa svojom skupinom, iz Sušaka g. L. Bačić i g. Sorta, iz Omišlja g. Bogović sa g. Drom Gorupom. Na obali pred samostanom spremao se je objed pod nadzorom g. I. Dujmovića i posebnog specijaliste za pripremu »brudeta«. Brudet je bio uz opće priznanje odlično spremljen, a isto tako i riba na »lešo«: jastog, zubatac, ovrata i dr. i hobotnica (obodnica) na »šalatu«, a umjesto »palente« servirana je sa »brudetom« riža. Vino g. Žica prijalo je dobro. Poslije objeda neki su se na »ledini« povalili, neki malo i pospavali, a većina je sprovela u pripovijedanjima i pjevanju, jedan je malo podalje »pod murvom sam sedel i po tihi i melankolično kantao po staru:

»Lipa mojja mladdost suacchidan na magne...«

Nakon obilnog lova i ugodno provedenih časova uslijedio je odlazak iz Glavotoka u Malinsku, gdje se je provelo kratko vrijeme, uz zasluženu čašu hladna piva, a zatim veselo pjevajući vratila se je ekspedicija sretno u Sušak, gdje su se sportski ribari razišli, umorni, ali zadovoljni. — Uspjeh lova bio je preko 40 kg. »friške« i plemenite ribe.

L. P. Sabanjejev:

S o m

(Preveo s ruskoga Viktor Fink).

Od svih naših slatkovodnih riba prvo mesto po veličini neosporno zauzima soma. U tom pogledu pravazilazi ga jedino moruna (bjeluga), no ona je, kao što je poznato, prolazna riba, koja ulazi u reke samo radi ikranja.

Spoljašnost soma neobično je originalna i ružna. O opštoj formi tela on ima neku sličnost sa manjićem, samo mu je glava mnogo šira i plosnatija i čini skoro $\frac{1}{10}$ svega golog tela, koje je pokriveno gustim slojem sluzi. Zdrelo mu je ogromno i snab-

deveno sa ivica mnogobrojnim, vrlo sitnim, dosta oštrim zubima, koji izgledaju kao kratka četka; na gornjoj čeljusti nalaze se dva belkasta brka, a na donjoj, nešto malo isturenoj, četiri žučkasta brčića, od kojih je drugi par kraći od prvih; oči su mu nesrazmerno sitne prema njegovoj veličini i jako mnogo primaknute gornjoj čeljusti. Rep, jako splošten sa strana, naročito prema kraju, čini više od polovine čitavog tela; stražnja peraja su vrlo dugačka. Boja kod soma menja se prema vo-

di, kao i prema starosti i vremenu godine, no ponajčešće leđa su mu crna, trbuh žućkasto-beo ili donekle rumenkast i gotovo uvek išaran mrljama plavkaste boje; sa strane trup crnkasto-zelen sa maslinasto-zelenim mrljama; oči bledo-žute sa crnim piknjama, peraje tamno-plave, prsne i trbušne sa žućkastom prugom po sredini. Kod mladih somova boja kože i peraja otvorenija je i jača. Jezerski somovi su uvek tamniji od rečnih i trbuh je kod njih sivo-modrikaste boje. Spoljašnost starog, krupnog soma je upravo gadna: glava od beličaste postaje blatnjavo-žuta i na njoj se nahvata bezbroj vodenih crvi, pijavica, koje pokrivaju telo i glavu.

Som — je jedini evropski predstavnik ovog roda čije su vrste dosta mnogobrojne u Južnoj Aziji i tropskoj Africi. Uostalom, on živi daleko ne u celoj Evropi; u Francuskoj, Španiji i Italiji uopšte ga nema i reka Rajna čini zapadnu granicu rasprostranjenosti ovog grabežljivca. U Zapadnoj Sibiriji, u koliko je poznato, soma nema, a u Istočnoj Sibiriji, u rekama Ingo-di, Šilki, Ononi i dr. pojavljuje se druga vrsta — *Silurus azotus* Pall., koji se odlikuje crnom bojom celog tela, sa četiri brčića i manjom veličinom — oko $\frac{3}{4}$ aršina. Verovatno, istočnu granicu njegove rasprostranjenosti treba tražiti u centralnoj Aziji, gde je nađen u Sir-Darji, Amur-Darji, Zarevšanu i dr.; ali ovde se nalazi njegova podvrsta, koja se u glavnom razlikuje manjim brojem koštica u stražnjoj peraji. Nedavno, uostalom, u Turkestanu je nađena jedna vrsta somova iz roda *Ekso-stoma*, koji je Hercenštajn nazvao *Ekso-stoma Ošanini*. U bazenu Amura žive dve vrste roda *Bagrus*. Som kamenjar *Bagrus calvarius* Bazil., sitnog rasta sa osam brčića i dve ledne peraje, od kojih prvi ima jednu bodljiku, a drugi — mesnatu: *Bagrus ussuriensis* Dib — sa vrlo dugim valjkastim trupom i 8 brčića.

Obični som živi kod nas u glavnom u rekama Aralo-kaspisko i crnomorskog bazena, a najmnogobrojniji je u donjem toku reka, naročito u Volgi i Kuri; u rekama koje utiču u Kaspisko More, on je relativno malobrojan i ne biva tako velik kao na jugu Rusije. Uzrok je tome življi lov, relativno malobrojnost ribe, to jest nestašica hrane, i duži zimski post. Vrlo vero-

vatno, da se je som, kao i šaran, proširio u Srednjoj Evropi u historijskoj dobi. Uopšte geografska rasprostranjenost tih riba u Rusiji je skoro ista i one se sve više šire, iako je u tom pogledu som donekle nadvisio šarana. U Oneškom jezeru na primer, som se pojavio svega pre nekih 25 godina. U Finskoj nađen je do Tavastgusta. U severnim našim rekama soma nema uopšte i teško ga je naći i u severnim pritokama Kame. Na ušćima naših južnih reka, naročito Volge, Kure, Dona i Dnjepra, som je najobičnija riba; u samom moru oni se drže rečne vode. U velikoj količini nalaze se somovi po neki put i u dubokim, protočnim jezerima, koja su u vezi sa rekama.

U povoljnim uslovima somovi dostižu golemu veličinu. U rekama baltijskog bazena, kao i u pritokama gornje Volge, retko dostignu više od 80 kg; ali na Odri, koja je na glasu zbog izobilja somova, još 1830 godine uhvaćen je primerak, težak 400 kilograma, t. j. skoro 25 pudova. Kod nas se najkrupniji somovi nalaze ili, bolje, nalazili su se, izpada, u Dnjepru, gde je po tvrđenju Keslera, bio uhvaćen (pedesetih godina) som težak 18 pudova (oko 300 kg), i u Dnjestru, gde, po rečima istog ihtiologa, dostiže i do 20 pudova (oko 325 kg). U Desni, pritoci Dnjepra, i danas nalaze somovi od deset pudova (Verbicki). Iako poznati astrahanjski ribolovac g. Vite spominje soma od 15 pudova, donjovolški somovi su relativno sitni, i u malim rekama volškog bazena ima krupnijih somova i mnogobrojniji su nego u samoj Volgi, izuzev ušća. Danas se to odnosi i na Dnepr i Don, gde se više (Popov) somovi veći od 12 pudova čini se ne nalaze u reci Uralu (i očigledno u Kuri) krupni somovi dostižu od 10 pudova. Jezerski somovi su uvek manji od susednih u rekama.

Som je riba sa stalnim boravištem i vrlo retko preduzima daleka putovanja. Većim delom on desetine godine, od mladih godina do duboke starosti, skoro čitavu godinu živi u jednoj te istoj jami, izlazeći iz nje u obližu okolinu za hranom, i to retko kada daleko. Samo u proleće, za visoke vode, som privremeno napušta zavičajnu jamu i kreće uz vodu, često zalazeći u razlive, gde se obično i mresti.

(Nastavit će se)